

گزارش عملکرد اجرای تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۵

اعطای تسهیلات قرض الحسنه ازدواج ۱۰ میلیون تومانی به هریک از زوجین

چکیده

فراهم کردن شرایط ازدواج جوانان می تواند یکی از موضوعات مهم برای بهبود فرهنگی و اخلاقی جامعه باشد که در بند «۲» اصل چهل و سوم قانون اساسی نیز به عنوان یکی از وظایف دولت جمهوری اسلامی ایران به آن اشاره شده است.

دولت و مجلس طی سال های مختلف تلاش کرده اند تا در قالب تبصره ها و احکام قوانین بودجه سنواتی نسبت به این امر مهم تمهیداتی را بیاندیشند. جدیدترین این تمهیدات قوانین بودجه سال های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ است. به رغم وجود برخی کاستی ها در اجرای حکم قانونی مندرج در تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۵، حکم مزبور توانست به طور قابل توجهی وضعیت پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج را بهبود بخشد، به طوری که تسهیلات قرض الحسنه ازدواج پرداختی در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال قبل، از جهت تعداد و ارزش به ترتیب ۲۶/۶ و ۳۰۰/۸ درصد رشد داشته است.

هرچند عملکرد بانک مرکزی در خصوص تسهیلات قرض الحسنه ازدواج در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال های قبل بهبود یافته است، اما با توجه به تکرار حکم قانونی مربوط به تسهیلات قرض الحسنه ازدواج در بند «ج» تبصره «۱۶» قانون بودجه سال ۱۳۹۶ ضروری است جهت برطرف کردن کاستی های موجود، موارد ذیل مورد توجه قرار گیرد:

معاونت پژوهش های
اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

- استفاده از مانده سپرده های قرض الحسنه جاری برای پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج،
- نظارت جدی بانک مرکزی بر عملکرد بانک ها و جریمه بانک های متخلف در پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج،
- تعیین ضمانت اجرای شفاف و کافی در بخشنامه های ابلاغی به شبکه بانکی در زمینه پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج،
- انتشار عمومی عملکرد بانک ها در پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج جهت تقویت نظارت عمومی.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۲۰۱۵۴۵۶

تاریخ انتشار:
۱۳۹۶/۴/۳۱

مقدمه

از مهمترین و اصلی ترین سیاست های کشور در حمایت از ازدواج جوانان در سال های اخیر تسهیلات قرض الحسنه ازدواج بوده است؛ از انتهای سال ۱۳۸۷ پرداخت این تسهیلات در قالب سامانه متمرکز تسهیلات قرض الحسنه ازدواج پیگیری شده است. تعداد، مجموع و میزان تسهیلات قرض الحسنه پرداخت شده در

سال‌های اخیر در جدول ذیل آمده است:^۱

جدول میزان تسهیلات قرض‌الحسنه، تعداد و مجموع تسهیلات پرداخت شده (نفر- میلیون ریال)

سال	تعداد تسهیلات پرداختی	مبلغ کل تسهیلات پرداختی	مبلغ تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای افراد عادی ^۲	میانگین تسهیلات پرداختی به هر نفر
۱۳۸۷	۱,۲۰۴	۲۷,۷۴۰	۲۰	۲۳/۰
۱۳۸۸	۹۹۲,۶۳۴	۲۰,۰۸۲,۷۴۶	۲۰	۲۰/۲
۱۳۸۹	۱,۲۰۰,۳۰۶	۲۴,۲۴۱,۳۱۸	۲۰	۲۰/۲
۱۳۹۰	۱,۳۴۸,۰۷۸	۳۵,۶۱۰,۵۴۵	۲۵	۲۶/۴
۱۳۹۱	۱,۰۰۴,۹۱۳	۳۱,۴۱۳,۹۵۶	۳۰	۳۱/۳
۱۳۹۲	۹۴۴,۶۲۷	۲۹,۰۶۳,۴۱۵	۳۰	۳۰/۸
۱۳۹۳	۱,۲۹۳,۸۴۴	۳۹,۲۵۸,۱۰۰	۳۰	۳۰/۳
۱۳۹۴	۸۰۵,۷۴۶	۲۴,۵۴۷,۹۰۰	۳۰	۳۰/۵
۱۳۹۵	۱,۰۲۰,۲۲۹	۹۸,۲۳۴,۰۰۰	۱۰۰	۹۶/۳

همان‌طور که قابل ملاحظه است میزان تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۴ به‌رغم افزایش هزینه‌های ازدواج، تغییر قابل توجهی نکرده بود و ثابت ماندن مبلغ تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج باعث شده بود که این سیاست، نتواند اثرگذاری لازم را در جهت حمایت از ازدواج جوانان داشته باشد. این موضوع در تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۵ مورد توجه قرار گرفت و بر اساس آن، مبلغ تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج از ۳۰ به ۱۰۰ میلیون ریال و دوره بازپرداخت اقساط آن از ۳ به ۴ سال افزایش پیدا کرد. متن این تبصره به‌شرح زیر است:

«به‌منظور حمایت از ازدواج جوانان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور را ملزم کند به اندازه سهم خود از مجموع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و جاری در پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه مشارکت کرده و تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج را در اولویت نخست پرداخت قرار دهد.

تبصره «۱»- تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای هریک از زوجین از سی میلیون (۳۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با دوره بازپرداخت چهارساله افزایش می‌یابد.

تبصره «۲»- بانک مرکزی موظف است اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج را به‌نحوی مدیریت کند که تعداد جوانان در صف تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج در پایان هر ماه کمتر از پنجاه هزار نفر باشد.

تبصره «۳»- بانک مرکزی وظیفه نظارت بر اجرای این قانون و جریمه بانک‌های متخلف در این زمینه را برعهده دارد.»

حال با گذشت یک‌سال از اجرای این حکم قانونی و با توجه به تکرار این حکم در بند «ج» تبصره «۱۶» قانون بودجه سال

۱۳۹۶،^۳ آسیب‌شناسی نحوه اجرای آن ضروری به‌نظر می‌رسد.

۱. سخنرانی قائم‌مقام بانک مرکزی در همایش سیاست‌های پولی و ارزی (۱۰ تیرماه ۱۳۹۶).
 ۲. با توجه به مفاد ماده (۵۰) قانون جامع اینترگران، افراد مندرج در قانون مذکور، مشمول اخذ قرض‌الحسنه ازدواج به میزان دو برابر افراد عادی می‌باشند.
 ۳. ج. به‌منظور حمایت از ازدواج جوانان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور را ملزم کند به اندازه سهم خود از مجموع کلیه منابع در اختیار پس‌انداز، جاری و سپرده قرض‌الحسنه بانک‌ها در پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه مشارکت کرده و تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج را در اولویت نخست پرداخت قرار دهد.
 طی سه‌ماهه اول سال ۱۳۹۶ تمامی پرونده‌های تعیین تکلیف نشده سال قبل در اولویت تسهیلات مذکور قرار می‌گیرند.
 ۱. تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای هریک از زوج‌ها در سال ۱۳۹۶ یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با دوره بازپرداخت چهارساله می‌باشد.

ارزیابی عملکرد بانک مرکزی در اجرای تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۵

۱. اقدامات بانک مرکزی در ابلاغ حکم قانونی به شبکه بانکی

به دنبال ابلاغ قانون بودجه سال ۱۳۹۵، بانک مرکزی طی بخشنامه شماره ۹۵،۶۸۷۱۹ مورخ ۱۳۹۵/۳/۴ تبصره «۲۹» قانون مزبور را به شبکه بانکی کشور ابلاغ کرد. همچنین این بانک در تاریخ ۱۳۹۵/۳/۲۶ بخشنامه شماره ۹۵،۹۴۳۸۲ را به شبکه بانکی کشور ابلاغ کرد که متن آن به شرح زیر است:^۱

۱. منابع قرض الحسنه پس انداز بانکها پس از کسر الزامات قانونی باید برای پرداخت تسهیلات قرض الحسنه به آحاد مردم اختصاص یابد.
 ۲. تمام بانکها و مؤسسات اعتباری موظفند امکانات لازم برای شروع پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج یکصد میلیون ریالی برای هریک از زوجین را حداکثر از ابتدای مردادماه سال جاری فراهم کنند.
 ۳. پرداخت قرض الحسنه ازدواج و سایر تکالیف قانونی در اولویت پرداخت تسهیلات قرض الحسنه بوده و توصیه مؤکد می شود در صورت عدم کفایت منابع قرض الحسنه پس انداز از پرداخت سایر تسهیلات قرض الحسنه حتی الامکان خودداری شود.
 ۴. بانکها برای جذب منابع قرض الحسنه پس انداز مجاز به انجام تبلیغات وزین و متعارف و اختصاص جوایز می باشند. اصلاحیه آیین نامه ذیربط در این رابطه متعاقباً ابلاغ می شود.
- همچنین بانک مرکزی در تاریخ ۳۰ تیرماه ۱۳۹۵ بخشنامه دیگری به شبکه بانکی کشور ابلاغ کرد که متن آن بدین شرح است:^۲

«احتراماً، پیرو نامه های شماره ۹۵،۶۸۷۱۹ مورخ ۱۳۹۵/۳/۴، شماره ۹۵،۹۴۳۸۲ مورخ ۱۳۹۵/۳/۲۶ و شماره ۹۵،۱۳۱۹۱۹ مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۹ در خصوص تبصره «۲۹» قانون بودجه سال جاری کل کشور، با عنایت به اهمیت و اولویت موضوع ازدواج جوانان و ضرورت فراهم کردن تسهیلات لازم برای این امر و با توجه به تصمیمات متخذه در کمیسیون اعتباری مورخ ۱۳۹۵/۴/۰۳ مقرر شد:

۱. از مردادماه سال جاری پرداخت ماهیانه ۱۵۰،۰۰۰ فقره تسهیلات قرض الحسنه ازدواج برای هر ماه جهت اقدام توسط بانکهای عامل صورت پذیرد.

۲. با توجه به شعار سال جاری اقتصاد مقاومتی «اقدام و عمل» و تأکید مقامات محترم نظام مبنی بر تسهیل امر ازدواج لازم است بانکها حداکثر همکاری و مساعدت را با متقاضیان اخذ تسهیلات قرض الحسنه ازدواج داشته باشند. در این ارتباط و جهت کمک به متقاضیان صرفاً یک ضامن معتبر کافی است و لازم است بانکها به این موضوع توجه کافی مبذول کنند.

۳. مقرر شد بانکهای عامل به صورت ۱۵ روز یکبار نسبت به اعلام آمار و عملکرد به بانک مرکزی جهت اعطای تسهیلات قرض الحسنه ازدواج جاری اقدام کنند. بدیهی است در صورت عدم اجرای قانون فوق، مطابق با ابلاغیه های بانک مرکزی، این بانک در خصوص موضوع تبصره «۳» ذیل تبصره «۲۹» قانون بودجه اقدام می کند.

۴. کمیسیون اعتباری بانک مرکزی ضمن تأکید بر اجرای مفاد قانون براساس ضوابط و مقررات توسط بانکها خواستار توجه خاص بانکها به این موضوع و اهتمام بیشتر در جهت حل مشکلات متقاضیان و پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج در حداقل

۲. بانک مرکزی وظیفه نظارت بر اجرای این قانون و جریمه بانکهای متخلف در این زمینه را برعهده دارد. گزارش عملکرد شبکه بانکی به تفکیک و اقدامات احتمالی نظارتی بانک مرکزی در بازه های زمانی ۶ ماهه توسط بانک مرکزی به کمیسیونهای فرهنگی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی اعلام خواهد شد.

۳. کلیه بانکها موظفند پس از تکمیل پرونده حداکثر تا یک ماه تسهیلات مذکور را پرداخت نمایند.

1 . <http://www.cbi.ir/showitem/14835.aspx>

2 . <http://www.cbi.ir/showitem/14987.aspx>

زمان ممکن شد.

با عنایت به موارد فوق، خواهشمند است دستور فرمایید ضمن تأکید بر اجرای ابلاغیه به کلیه شعب خود در سراسر کشور، به قید فوریت توزیع استانی سهمیه‌های ابلاغ شده را به این بانک ارسال کنند. بدیهی است در صورت عدم اعلام موضوع طی یک هفته از تاریخ این ابلاغیه، بانک مرکزی رأساً نسبت به تعیین سهمیه‌های استانی آن بانک اقدام خواهد کرد. در خاتمه یادآوری می‌کند بخش اعتباری ضمن رصد عملیات آن بانک در سامانه تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج و به تبع آن ارائه گزارش عملکرد آن بانک به مقامات مافوق، انتظار دارد همکاری کامل در این زمینه از سوی آن بانک صورت پذیرد».

۲. ارزیابی عملکرد بانک مرکزی در اجرای حکم قانونی

۲-۱. عدم ابلاغ لزوم استفاده از سپرده‌های قرض‌الحسنه جاری در پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه

به‌رغم صراحت تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۵ برای استفاده از سپرده‌های قرض‌الحسنه جاری علاوه بر سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز برای پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج، در بند اول بخشنامه شماره ۹۵،۹۴۳۸۲ حوزه اعتبارات بانک مرکزی مورخ ۱۳۹۵/۳/۲۶ تنها سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز در این زمینه مورد توجه قرار گرفته است. این اقدام اصلی‌ترین مانع برای عدم اجرای قانون را به‌وجود آورده است.

البته روابط عمومی بانک مرکزی در تاریخ ۲۷ تیرماه ۱۳۹۵ با صدور بیانیه‌ای^۱ اعلام کرد، با توجه به اهمیت موضوع ازدواج جوانان و ضرورت فراهم کردن تسهیلات لازم برای این امر، بانک مرکزی در اجرای تبصره «۲۹» قانون بودجه سال جاری، پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج از محل منابع قرض‌الحسنه جاری بانک‌ها را بررسی می‌کند که پس از حصول نتیجه، نحوه اقدام بر موضوع به سیستم بانکی ابلاغ خواهد شد. با وجود این علیرغم تکرار این حکم قانونی در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ تا تاریخ انتشار این گزارش هیچ ابلاغی در این رابطه به بانک‌ها انجام نشده است.

شایان ذکر است که تا پیش از این، هیچ تکلیف قانونی برای پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه از محل سپرده‌های قرض‌الحسنه جاری بانک‌ها - که مانده‌ای قریب به ۱۰۰۰ هزار میلیارد ریال در انتهای سال ۱۳۹۵ داشته است - وجود نداشته است.^۲ لذا تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۵ از این جهت نیز بسیار حائز اهمیت بوده است، زیرا اختصاص تنها پنج درصد از سپرده‌های مزبور می‌توانست منابع لازم برای پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به ۵۰۰ هزار نفر از جوانانی که در حال حاضر در صف دریافت تسهیلات قرار دارند را فراهم آورد.

۲-۲. تلاش ناکافی بانک مرکزی برای کاهش مدت‌زمان انتظار برای دریافت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج

براساس تبصره «۲» قانون مذکور، بانک مرکزی موظف شده است اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج را به‌نحوی مدیریت کند که تعداد جوانان در صف تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج در پایان هر ماه کمتر از پنجاه هزار نفر باشد. البته با توجه به اینکه تا قبل از ابلاغ قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (۱۳۹۵/۳/۲) نزدیک به ۴۵۰ هزار نفر در صف دریافت تسهیلات ازدواج بوده‌اند، تحقق حکم قانون در پایان هر ماه امکانپذیر نبوده و لذا تحقق حکم مزبور در انتهای سال ۱۳۹۵ مورد بررسی قرار می‌گیرد.

با این حال براساس آمارهای ارائه شده در نامه شماره ۹۶/۳۱۳۷ مورخ ۱۳۹۶/۱/۹ بانک مرکزی به مرکز پژوهش‌های مجلس، در

1. <http://www.cbi.ir/showitem/14955.aspx>

۲. این موضوع به تفصیل در گزارش ۱-۱۴۴۵۵ مرکز پژوهش‌های مجلس مورد بحث قرار گرفته است.

تاریخ ۹ اسفندماه ۱۳۹۵ حدود ۵۳۷ هزار نفر در صف تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج بوده‌اند^۱ که از این تعداد ۲۶۴ هزار نفر در صف دریافت تسهیلات از ۷ بانک دولتی، ۲۲۷ هزار نفر در صف دریافت تسهیلات از ۴ بانک خصوصی شده و ۴۶ هزار نفر در صف دریافت تسهیلات از ۲۰ بانک خصوصی بوده‌اند، لذا می‌توان نتیجه گرفت تبصره «۲» حکم قانونی مزبور به دلیل ضمانت اجرای ضعیف، محقق نشده است.

با توجه به متن قانون مزبور بانک مرکزی موظف بوده است به گونه‌ای مدیریت کند که کلیه بانک‌ها به اندازه سهم خود از مجموع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و جاری در پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه مشارکت نمایند. به همین منظور بانک مرکزی، طی بخشنامه مورخ ۱۳۹۵/۴/۳۰ مشارکت بانک‌ها در پرداخت ماهیانه ۱۵۰ هزار فقره تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج از ابتدای مردادماه را به آنها ابلاغ نموده است و در ادامه در مجموع ۱,۲۰۰,۰۰۰ فقره^۲ (ماهیانه ۱۵۰ هزار فقره) تسهیلات قرض‌الحسنه به بانک‌ها ابلاغ کرده است، ولی با توجه به اینکه تا تاریخ نگارش نامه (۱۳۹۵/۱۲/۹) در مجموع ۸۰۸,۸۰۰ فقره تسهیلات ازدواج ۱۰۰ میلیون ریالی پرداخت شده است، به‌طور میانگین در هر ماه ۱۱۰ هزار فقره تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج پرداخت شده است.

براساس گزارش بانک مرکزی، بانک مسکن بهترین عملکرد را نسبت به تعداد تسهیلات ابلاغی توسط بانک مرکزی داشته است و بعد از آن به ترتیب بانک‌های تجارت، آینده، گردشگری، کشاورزی، مؤسسه اعتباری کوثر، بانک سپه و رفاه کارگران عملکرد خوبی داشته‌اند. در طرف مقابل بانک‌های کارآفرین، شهر، قوامین، حکمت ایرانیان، قرض‌الحسنه رسالت، انصار، پاسارگاد، ایران‌زمین، دی، قرض‌الحسنه مهر ایران، سامان و پست‌بانک نتوانسته‌اند عملکرد مطلوبی را در مقایسه با تسهیلات ابلاغی بانک مرکزی داشته باشند.

۳-۲. عدم اجرای حکم تبصره «۳» ماده (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۹۵

طبق تبصره «۳» قانون مذکور، بانک مرکزی وظیفه نظارت بر اجرای این قانون و جریمه بانک‌های متخلف در این زمینه را برعهده دارد. در جلسه کمیسیون اعتباری بانک مرکزی مورخ ۱۳۹۵/۴/۳۰ مصوب شده است که «با توجه به مفاد تبصره‌های «۲» و «۳» قانون مذکور (تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۵) مبنی بر کنترل و نظارت بانک مرکزی و تعیین جرائم برای بانک‌های متخلف، لازم است بخش نظارت نسبت به کنترل و نظارت کافی بر اجرای موضوع و پرداخت بانک‌ها داشته باشد تا اجرای قانون به‌خوبی صورت پذیرد» این موضوع در نامه مورخ ۱۳۹۵/۵/۱۷ قائم‌مقام بانک مرکزی به معاون نظارتی این بانک ابلاغ شده است و خواسته شده است درخصوص تعیین سازوکار لازم جهت تعیین جریمه برای بانک‌های متخلف اقدام مقتضی صورت پذیرد. براساس پیگیری‌های انجام شده ظاهراً این دستورالعمل تهیه شده، ولی تاکنون به تصویب شورای پول و اعتبار نرسیده است، لذا در حال حاضر ضمانت اجرای مناسب برای جلوگیری از تخلفات بانک‌ها در این زمینه وجود ندارد.

جمع‌بندی و پیشنهادها

به‌رغم وجود برخی کاستی‌ها در اجرای حکم قانونی مندرج در تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۵، حکم مزبور توانست به‌طور قابل توجهی وضعیت پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج را بهبود بخشد، به‌طوری که تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج پرداختی در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال قبل، از جهت تعداد و ارزش به ترتیب ۲۶/۶ و ۳۰۰/۸ درصد رشد داشته است. هرچند عملکرد بانک مرکزی درخصوص تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال‌های قبل بهبود یافته

۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی (۱۳۹۶/۲/۲۲): «به گواه آخرین آمارهای بانک مرکزی تا تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۳۰ تعداد متقاضیان در صف برابر با ۴۸۳,۸۸۵ نفر هستند، که از این تعداد ۱۶۷,۰۱۵ نفر از افراد یاد شده در مراحل تکمیل پرونده و انعقاد قرارداد برای اخذ تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج قرار دارند»
۲. ۲۰۴ هزار فقره به ۲ بانک تجاری دولتی، ۱۰۴,۸ هزار فقره به ۴ بانک تخصصی دولتی، ۵۵۲ هزار فقره به ۴ بانک خصوصی شده و ۲۳۹,۲ هزار به ۲۰ بانک خصوصی ابلاغ شده است.

است، اما با توجه به تکرار حکم قانونی مربوط به تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج در بند «ج» تبصره «۱۶» قانون بودجه سال ۱۳۹۶ ضروری است جهت برطرف کردن کاستی‌های موجود، موارد ذیل مورد توجه قرار گیرد:

- استفاده از مانده سپرده‌های قرض‌الحسنه جاری جهت پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج،
- نظارت جدی بانک مرکزی بر عملکرد بانک‌ها و جریمه بانک‌های متخلف در پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج،
- تعیین ضمانت اجرای شفاف و کافی در بخشنامه‌های ابلاغی به شبکه بانکی در زمینه پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج،
- انتشار عمومی عملکرد بانک‌ها در پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج جهت تقویت نظارت عمومی.

